

Motion till riksdagen 2023/24:431

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

Mindre betungande regler och byråkrati för svenska företag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och flytta Regelrådet från Tillväxtverket till Statsrådsberedningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematisera regeringens och förvaltningsmyndigheternas arbete med regelförbättring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att aktuella myndigheter måste få tydliga uppdrag att arbeta med regelförenkling och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett implementeringsråd bör tilldelas ett brett mandat och utgöra navet för regelförenklingsarbetet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stoppfunktion för regler med bristfällig konsekvensutredning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att proportionalitetsprincipen tydligare ska vara vägledande vid konsekvensanalyser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens myndigheter ska identifiera samt upprätta mål och strategier för de mest kostsamma handläggningstiderna för företag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utformningen av ett implementeringsråd och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett införande av lagkrav på efterhandsbetalning av tillsynsavgifter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt återkomma till riksdagen med förslagen rörande en förbättrad regelprocess och enklare regelverk från SOU 2021:60 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lagar och regler är nödvändiga för ett civiliserat samhälle. Sverige är av tradition ett land med starka myndigheter och många detaljregleringar. Lagar och byråkrati verkar per definition begränsande. I en värld med global handel och hård konkurrens kan regler vara konkurrenshämmande. För svenska företag innebär regelbördan kostnader och administration som tar fokus från företagets egentliga verksamhet. Dessa merkostnader drabbar i förlängningen hela samhället samt hämmar jobbskapande och tillväxt. Det är därför av största vikt att vi eftersträvar förenklingar och att ta bort onödiga regleringar där konsekvenserna inte motsvarar nyttan samt att nya och förändrade regler är kostnads-effektiva – proportionalitetsprincipen skall råda genomgående. Detta kräver i sin tur ett aktivt arbete och styrning från regeringens sida, möjlighet till ansvarsutkrävande samt kompetens, relevanta analysverktyg och beräkningsmodeller för att regelgivare ska kunna genomföra bra konsekvensutredningar.

En övervägande majoritet av Sveriges företagare anser, enligt återkommande enkätundersökningar, att regelbördan över tid har kvarstått på samma nivå eller ökat. Detta trots uttalade mål från politiken om minskad regelbörda. Enligt en rapport från Svenskt Näringsliv uppgår kostnaden för regelkrånglet till minst 200 miljarder kronor årligen, vilket påverkar konkurrenskraften och medför att svenska företag blir mindre lönsamma. Samtidigt upplever mer än varannan företagare att reglerna är krångligare och svårare att förutse än tidigare. Denna motion berör huvudsakligen processfrågor som på riktigt skulle förenkla för det svenska näringslivet, i andra motioner som fokuserar på enskilda sakområden tydliggör vi vilka regler som behöver avskaffas eller ses över för att förenkla för den berörda näringen. Exempelvis återfinns det i vår motion ”Turism och besöksnärning” förslag rörande kassaregister, personalliggare, hotelltillstånd, gårdsförsäljning med mera.

Flytta och förstärk regelrådet

Regelrådet inrättades av regeringen år 2008 för att verka för regelförenklingar för företag. Sedan januari 2015 är Regelrådet en organisation inom Tillväxtverket. Regelrådets kompetens och mandat behöver stärkas, och det är positivt att den nya regeringen satsade medel på Regelrådet i sin första budgetproposition. Rådet bör vara ett oberoende organ med placering under Statsrådsberedningen. Detta ger rådet en större tyngd och inflytande med möjlighet att påverka så tidigt som möjligt i processen av framtagande av nya regler. Rådet måste ha en möjlighet att attrahera medarbetare med hög kompetens, bland annat inom Regeringskansliet.

Systematisera regeringens arbete med regelförenkling

För att minska företagens regelbörda behöver regeringen och svenska förvaltningsmyndigheter prioritera upp regelförenklingsarbete. Arbetet bör också ske i samarbete med näringslivsorganisationer som ofta har sakkunskap. Vi vill se en systematik i detta arbete och föreslår ett inrättande av en arbetsordning liknande den nedan.

Svenska näringslivsorganisationer bereds möjlighet att, lämpligtvis med Näringslivets regelnämnd (NNR) som samordnande instans, inkomma med skrivelser över de regler som önskas bli prioriterade för förändring eller borttagande.

Regeringen hänvisar förslagen till rätt departement och myndighet. Respektive myndighet ges i uppdrag att svara på hur de arbetar med frågorna eller vad myndigheten avser att göra. I uppdraget ska respektive myndighet redogöra för huruvida förändringen kräver lagändring och vilka lagändringar som skulle krävas för att en regel ska kunna förändras i den riktning näringslivet efterfrågar. Utöver att utgöra remissinstanser finns ett behov av att relevanta myndigheter själva arbetar aktivt med regelförenkling. Därför bör regeringen ge tydliga förenklingsuppdrag till regeltunga myndigheter, de inspelen kan också hanteras i denna process.

Regeringen sammanställer, tar ställning till och svarar på berörda myndigheters yttranden över de regelförenklingsförslag som inkommit en gång per år i en skrivelse till riksdagen.

Denna ordningen skulle kunna ses över när Sverige väl har ett implementeringsråd på plats beroende på dess utformning. Sverigedemokraterna har länge drivit frågan om ett implementeringsråd för att granska implementeringen av EU-direktiv, regeringen har annonserat att arbetet pågår. Enligt Sverigedemokraterna borde implementeringsrådet ges ett brett mandat att arbeta med regelförenkling, och det hade kunnat, i likhet med den danska motsvarigheten, utgöra ett nav i det systematiska arbetet med regelförenkling som redogjorts för under denna rubrik.

Stoppfunktion

Frågan om en stoppfunktion för regler med bristfällig konsekvensutredning för Regelrådet har framförts i olika sammanhang och även av Regelrådet själva (Regelrådets rapport 2009–2014). En stoppfunktion skulle innebära att en regel inte får införas förrän konsekvenserna av regelförslaget har utretts på ett godtagbart sätt. Först när Regelrådet anser att konsekvensutredningen uppfyller kraven i konsekvensutredningsförfordningen bör förslaget gå vidare i processen. Regelrådet ska få denna utökade makt med rätt att stoppa regler. Dock ska Regelrådet endast kunna stoppa införandet av en ny regel under en viss tid – det är fortfarande folkvalda politiker som ska bestämma. På så vis sätts det press på politiken och förvaltningsmyndigheterna att återkomma med ett bättre underlag, samtidigt som det öppnar för debatt och diskussion.

Konsekvensutredningar

När nya regler tas fram måste de stå i proportion till de mål och problem som reglerna är tänkta att lösa, vilket inte alltid är fallet. I förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning regleras hur förvaltningsmyndigheter under regeringen ska arbeta med konsekvensanalyser vid införande av nya föreskrifter. I förordningen

beskrivs hur arbetet med konsekvensanalyser ska utföras och redogöra för till exempel vilken administration och vilka kostnader som uppstår. Vidare beskrivs vilka det är som drabbas och hur det påverkar konkurrensförmågan hos företag. Viktigt är att såväl regeringen och statliga utredningar som förvaltningsmyndigheterna konsekvent följer förordningens direktiv, samt att proportionalitetsprincipen i högre utsträckning blir gällande vid val av åtgärder att vidta. Den stora bristen som visat sig i Regelrådets granskningar och som får störst negativ påverkan är nämligen undermåliga konsekvensanalyser av förslag från regeringen och statliga myndigheter. Samtidigt kan förordningen stärkas.

Detta är inte minst kopplat till så kallad överimplementering, att en nationell regel går utöver Europeiska unionens minimilagstiftning och leder till högre kostnader nationellt och konkurrensnedvridning inom unionen. Förordningen föreskriver att det ska göras ”en bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen”. Denna skrivning bör inskräpas så att förordningen kräver att regelgivaren ska beskriva effekterna av när svenska regler föreslås gå utöver vad som krävs av EU:s lagstiftning. Praxis bör vara att Sverige, om det inte återfinns synnerligen goda skäl, lägger sig på miniminivå vid implementering av EU-direktiv – vilket riksdagen också tillkännagivit. Det kommer att bli upp till implementeringsrådet att säkerställa att detta efterlevs.

Mål för rimliga handläggningstider

När lagar och regler ska omsättas i praktiken krävs handläggning av våra myndigheter. Den processen kan dra ut på tiden och begränsa företagens möjligheter att bedriva sin verksamhet. Tillväxtverket presenterade i april 2021 sin slutrapport ”Uppdrag att följa upp mål för förenklingsarbetet på centrala myndigheter”. Den visade att utvecklingen beträffande handläggningstider och kundnöjdhet inte riktigt gått den väg som regeringen önskat. Det beror sannolikt på för dålig styrning och ett felaktigt uppdrag. Rapporten menar också att arbetet måste fortsätta och förbättras. Därför menar vi att regeringen ska ge myndigheterna i uppdrag att identifiera de för företagen och för samhället mest kostsamma handläggningsköerna. Efter det ska mål och strategier sättas upp för myndigheterna som ger kapade köer och rimliga handläggningstider för företagen. Detta arbetet stämmer väl överens med det gedigna arbete som regeringen har initierat för att korta de tillståndsprocesser som idag fördröjer och försvårar för stora delar av näringslivet.

Solnedgångsklausuler

Politiker bör i regel säkerställa att det redan existerande regelkrånglet minimeras vid stiftandet av nya lagar och regler. Detta för att säkerställa att den nya lagstiftningen lever upp till förväntningarna och fyller sina syften. Genom att i högre utsträckning nyttja solnedgångsklausuler sker en obligatorisk utvärdering, och i de fall som de inte lever upp till de ursprungliga kriterierna eller syftet avskaffas de. Redan under riksmötet 2019/20 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen på området varför vi nu förutsätter att regeringen skyndsamt återkommer med ett förslag på området. Sverigedemokraterna har i olika betänkanden yrkat på att den nya lagstiftningen skall utvärderas efter ett visst antal år för att säkerställa att syftet faktiskt också är ett steg i rätt riktning.

Implementeringsråd

Danmark ligger i framkant när det kommer till regelförenklingsarbete och en av anledningarna till det torde vara det danska implementeringsrådet, numera kallat ”Erhvervslivet EU- og regelforum”. Syftet med forumet är att stärka insatserna för att göra det enklare att driva företag i Danmark samt att värna Danmarks konkurrenskraft. Deras uppgift är bland annat att granska och ge råd vid implementeringen av EU-lagstiftning i Danmark. I sitt arbete utgår rådet från fem principer: att inte överskrida minimikraven i EU:s regelverk, att lagstiftningen inte missgynnar danska företag, att vara flexibla och nyttja undantag då det är möjligt, att försöka nyttja andra alternativ än regelverk då det går, samt att inte införa nya regelverk innan satt deadline. Det är vår mening att ett motsvarande råd som verkar utifrån motsvarande principer behövs även här i Sverige.

Regeringen avser att gå fram med ett förslag om ett implementeringsråd, vilket är positivt. Sverigedemokraterna verkar för att det blir så effektivt som möjligt och uppnår det tilltänkta syftet. För att det ska ske behöver implementeringsrådet placeras centralt, förslagsvis Statsrådsberedningen. Det måste också få i mandat att inte enskilt titta på implementeringen av nya EU-direktiv utan även se över befintlig lagstiftning som bygger på EU-direktiv och som redan har implementerats i Sverige. Implementeringsrådet behöver ges ett brett mandat och utgöra ett nav för förenklingsarbete.

Tillsynsavgifter

Ett omdiskuterat område bland de företagare som bedriver verksamhet som lyder under lagstiftning om tillsyn är de avgifter man betalar för den och vad man faktiskt betalar för. Där man finner det märkligt att i varierande grad betala för kontroller som aldrig äger rum, att man får betala lika mycket för tillsynen som företag med bristande rapportering och underlag samt att man ofta får betala i förskott. En kommun, som även givit namn åt modellen, är Rättvik som istället valde en annan väg och som inspirerat många andra kommuner. Där började man istället med att bland annat fakturera tillsynsavgifterna i efterhand och en högre grad av rådgivande dialog. I slutrapporten ”Förenklingsresan – sammanställda, analyserade och konkretiserade förenklingsförslag” från Tillväxtverket har man tagit fasta på den modellen och lyfter fram förslag kring införandet av efterhandsdebitering på några tillsynsområden. Bedömningen i rapporten är att ett sådant förslag inte skulle få några betydande samhällsekonomiska konsekvenser.

Men att förslaget skulle kunna leda till att företag som bedriver verksamheter utan anmärkningar kan få en lägre avgift, att kostnaderna för tillsyn blir mer förutsägbara och en ökad tydlighet kring hur avgifterna bestäms och vad de avser. Det är uppenbart utifrån denna rapport att det finns mycket att vinna på en sådan omläggning, men där samtidigt samma problematik återfinns på flera områden än de som återfinns i rapporten. Med anledning av detta bör ett införande av lagkrav kring efterhandsbetalning av tillsynsavgifter utredas.

Utredningen ”Enklare regelverk för mikroföretag och en modernisering av bokföringslagen”

Sverigedemokraterna stöttar alla initiativ som syftar till att förenkla regelprocessen och motverka redan befintligt regelkrångel. Mot den bakgrunden gladdes vi åt tillsättandet av utredningen ”Enklare regelverk för mikroföretag och en modernisering av bokföringslagen”, Kristina Alsérs betänkande (SOU 2021:60) utgör ett manifest över processfrågor och förenklingsförslag som om de genomförs skulle gagna det svenska näringslivet. Flertalet av förslagen i utredningen rörande enklare regelverk är sedan länge vår politik och ryms delvis här ovan i motionen. Mot den bakgrunden vill vi tillkännage för regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med förslagen rörande en förbättrad regelprocess och enklare regelverk från utredningen.

Tobias Andersson (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Josef Fransson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Jessica Stegrud (SD)

Johnny Svedin (SD)